

Gajdó Ágnes

Baka István két levele

Baka Istvánt a szegedi Kincskereső-táborban ismertem meg. Akkoriban még a Tiszaparton, a Fürj utca 92/B-ben gyűltek össze az ország minden pontjáról az irodalmat kedvelő 10–14 éves gyerekek a szegedi ifjúsági folyóirat által szervezett nyári táborba. Édesapám, Gajdó András az előszállási klub vezetőjeként a lap megalakulása óta figyelemmel kísérte a Kincskereső-pályázatokat, -felhívásokat, és már ez első, zánkai táborba meghívtak egy kiváló előszállási diákot, történetesen a bátyámat. Nekem hétéves koromban volt abban a szerencsében részem, hogy az 1982-es táborban, június 16–26. között ott lehettem a nagyokkal Szegeden. Igaz, hogy még nem teljes jogú táborlakóként vettem részt a foglalkozásokon, mégis nagyszerű és maradandó élményt jelentett az a tíz nap. Máig emlékszem Ilia Mihály előadására Szeged irodalmi múltjáról vagy az Annus Józseffel, Janikovszky Évával, Petrovác Istvánnal, Simai Mihállal, Tóth Bélával való találkozásra, beszélgetésre.

Baka István a kétévente tartott szaktáborokban versírást tanított az érdeklődőknek, s később a tehetséges diákok útját egyengette is. Például Nagy Gáborét, aki a mi szakköri naplónkba 1985. június 23-án bejegyezte egyik költeményét, a *Fekete lyukká sűrűsödve* című ars poeticát, mely kilenc nappal korábban keletkezett. A *Sztyepan Pehotnij testamentumában* pedig olyan Baka-vers szerepel (*Változatok egy gyerekverse*), amelynek első két sorát az 1977. évi táborban egy előszállási kislány, Svetics Ildikó írta: „Lyukas az ég bársonytakarója, / kirágták a csillag-egerek.”

Később még öt alkalommal jártam a Kincskereső-táborban, s életre szóló barátságot kötöttem az irodalommal, a Tisza-parttal és a várossal. Nemcsak kedves költőm, József Attila miatt jelentkeztem a szegedi egyetemre, hanem azért is, mert gimnáziumi osztályfőnököm és magyartanárom, Lukácsi Pálné Mészáros Irma is ott végzett, épp Baka István csoporttársaként, s valamiképpen az ő nyomait is követtem az ódon épület tekervényes folyosóin.

Amikor 1993-ban felvettek a József Attila Tudományegyetem magyar szakára, már rendszeresen jelentek meg írásaim különféle lapokban, de próbálkoztam a költészettel is, bár sosem tartottam verseknek akkori versformájú szövegeimet. Végül rászántam magam, hogy felkeresem ez ügyben Baka Istvánt. Levelemre, amelyhez néhány verset is mellékeltem, szinte azonnal érkezett válasz:

Kedves Ági!

Örültem a levelednek, s arra kérek, előbb-utóbb keress meg, mert nagyon rossz levélíró vagyok, viszont egész jól lehet velem beszélgetni. Általában itthon vagyok (délelőtt és este szinte mindig), de szombat délelőttjeimet a Kincskeresőben töltöm – ez a „fogadónapom”. Sajnos nem gyógyultam meg teljesen, úgy döntöttem, „leszázálekoltatom” magamat – így viszont több időm marad írásra

(a műtét óta annyi verset írtam, mint azelőtt négy-öt év alatt), talán jobb lesz így. Érdekelnek a verseid, különben is mindig szívesen foglalkoztam a fiatal költőkkel, némelyiknek (Nagy Gábornak pl.) az útját is egyengettem.

Várom jelentkezésedet, s ha az ünnepekig nem találkozánk, Neked és szüleidnek boldog, békés karácsonyt és új évet kíván:

Baka István

Ui: A jövő félévtől műfordítás-szemináriumot vezetek a bölcsészkaron, ha érdekel és lesz idő, jelentkezsz majd rá!

93. XII. 3.

A levél kézhezvétele után egyszer fölkerekedtem, s Alföldi utcai albérletemből átbu-szoztam Felsővárosba, a Molnár utcába. Pistát nem találtam otthon. Második levelét néhány nap múlva hozta a posta (a borítékon lévő bélyegző 1993. december 17-i):

Kedves Ági!

Nincs szerencsénk egymással – amikor kerestél, fellépésem volt a Somogyi Könyvtárban, de amúgy tényleg minden délelőtt itthon vagyok – szinte mindig. (Még biztosabbak az esték.) Írod, most már vizsgákra készülsz, én meg Szekszárdra, január közepén jövök vissza (meg közben még néhány napra a két ünnep között), akkor kéne leülnünk a verseiddel, melyekről most csak annyit írhatok: egy vergődő fiatal lélek megejtően őszinte vallomásai, de még híján a jó értelemben vett irodalmiasságnak. Verset írni ugyanis elsősorban a formával és csak másodsorban a lélekkel való foglalkozás, remélem, ezt érzed Te is. Megértetni csak akkor tudom veled, ha sorról-sorra végigme-gyünk az írásaidon. Ez viszont nekem levélben nem megy.

Várlak majd (mellesleg 22-én utazom csak el), addig is békés, boldog karácsonyt és új évet kívánok neked és szüleidnek.

Sok szeretettel: Baka István

Nem emlékszem, milyen szösszeneteket küldtem Pistának, de egy biztos, levélbeli véle-ménye megerősített abban, hogy ne folytassam a „költészetet”.

Levélváltásunk Baka István szempontjából egyvalamiért fontos: egy mondata poétikai hitvallására világít rá: „Verset írni ugyanis elsősorban a formával és csak másodsorban a lélekkel való foglalkozás”. Ennek szellemében alkotott egész életében, gondoljunk a korai költemé-nyekre, de különösen szembetűnő e formacentrikus szerkesztésmód a *Sztyepan Pehotnij testamentuma* és a *November angyalához* című kötet verseiben. Amikor a leginkább széteső-nek látszott a világ, akkor keletkeztek a legszikárabb szonettek, mint például a *Változatok egy orosz témára, a Tél Alsósztrégován* vagy a *November angyalához*.

Baka formaművészetének elemzése azonban hosszabb tanulmányt igényel, szándékom most csupán e két régi levél közzététele volt.